

Вадим Тахтерін

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності
061 Журналістика,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
Дніпро, Україна

Науковий керівник – Оксана Кирилова

кандидат філологічних наук, доцент,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
ORCID: 0000-0001-5393-0138

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРУКТУРИ ТРАНСЛЯЦІЇ
ФУТБОЛЬНИХ МАТЧІВ У НОВИХ МЕДІА**

Прямі трансляції футбольних матчів менше ніж за століття пройшли динамічний шлях розвитку, еволюціонувавши від описового репортажу на аналоговому телебаченні до багатожанрового медіапродукту, що став значущим явищем у нових медіа, характеристики яких передбачив Е.Тоффлер ще наприкінці ХХ століття [2]. Крім того, трансляція вийшла за хронологічні рамки події, якій безпосередньо присвячена.

Першим футбольним матчем, за яким глядачі мали змогу стежити у прямому ефірі, була товариська зустріч між лондонським «Арсеналом» та його молодіжною командою. Вибір учасників гри диктувався тим, що стадіон саме цього клубу знаходився найближче до штаб-квартири телекомпанії BBC, яка 16 вересня 1937 року здійснила експериментальну трансляцію тривалістю 15 хвилин [1]. А у 2025 році сигнал зі стадіону доступний у будь-якій точці світу завдяки розвитку інтернет-телебачення, яке надає користувачам широкий спектр можливостей.

Серед переваг цього нового типу мовлення Т. Купрій виділяє такі можливості, як швидкість трансляції, доступ до перегляду програм у режимі реального часу, мобільність, яка дозволяє споживачам дивитися телепередачі в будь-якому місці – вдома, в офісі або на вулиці, а також зручність користування завдяки доступу до контенту в будь-який час і з будь-якої платформи. Крім того, споживачі мають можливість вибирати канали з різних країн та мов, зручно шукати їх за допомогою навігаційних систем онлайн-ТБ і самостійно обирати контент, що їх цікавить, включаючи можливість переглядати повтори [3, 20]. До цього переліку, з урахуванням специфіки спортивних змагань, можна додати можливість вибору камер для показу або аудіодоріжки з альтернативним коментарем.

Якщо раніше у випадку одночасного проведення матчів здійснювалася пряма трансляція лише одного з них (при цьому вибір робила компанія-транслятор, без урахування думки аудиторії, яка має різноманітні уподобання), то зараз, щоб задовольнити потреби вболівальників, на OTT-платформах створюються канали для одночасної трансляції декількох матчів. Наприклад, сервіс MEGOGO, який володіє правами на показ в Україні європейських клубних футбольних турнірів, має 18 каналів «Megogo Футбол». А канал UPL TV, який у 2024 році об'єднав у єдиний пул права на трансляцію матчів клубів Української Прем'єр-Ліги, додав до основного ресурсу ще три субканали. Останнє особливо актуальним є в умовах воєнного стану в Україні, коли футбольні матчі перериваються через повітряну тривогу, що призводить до їхнього накладання в часі.

З появою субканалів на сервісах інтернет-телебачення значно розширилися можливості створення контенту для трансляцій футбольних матчів. Раніше показ матчів у прямому ефірі на українському телебаченні доповнювався щотижневими аналітичними оглядами. Наприклад, у 2000-х та 2010-х роках такими були «Футбол від УТН», «Профутбол», «Футбольний уїк-енд» відповідно на телеканалах УТ-1, «2+2», ТРК «Україна». У сучасному спортивному медіапросторі подібні огляди стали частиною структури трансляції, вийшовши за межі постподієвого аналізу і знайшовши свою нішу також у передматчевій студії та проміжних підсумках у перерві гри. Таким чином, трансляція футбольного матчу тепер є мультикомпонентним продуктом, в якому прямий репортаж з коментарем гри гармонічно поєднується з аналітичною роботою експертів у студії, включеннями репортерів зі стадіону, інтерв'ю.

При цьому в сучасній комунікативістиці саме структурні зміни, що відбулися у побудові прямої трансляції гри, є малодослідженими. За останнє десятиріччя у структурному контексті процес виробництва прямої трансляції розглядав лише Дж.О. Айодабо [5]. Він визначив обов'язкові структурні елементи, яких під час репортажу дотримується коментатор матчу, окрім, власне, опису гри: вступ, експозиція, аналіз першого тайму, аналіз після перерви та післяматчевий аналіз. Утім його дослідження було обмежене часовими рамками матчу. Ми вважаємо за доцільне вивчати структуру показу матчу з урахуванням технічних можливостей нових медіа і взяти до розгляду нові, широкі часові рамки, в яких відбувається пряма трансляція.

Для прикладу розглянемо пряму трансляцію матчу Української Прем'єр-ліги «Шахтар» – «Динамо», який відбувся 27 квітня 2025 року та був показаний у прямому ефірі UPL.TV [4].

Вступ являв собою півгодинну роботу у студії ведучих В. Похвали та В. Шпірко разом із запрошеними експертами – колишніми футболістами Т. Михаликом та В. Федорчуком. Вони ознайомили глядачів з підґрунтям та контекстом гри – надали статистичну, історичну інформацію, детально розповіли про фізичний й психологічний стан команд, проаналізували стартові склади суперників. Також було зроблено пряме включення зі стадіону: репортерка А. Євдокименко взяла інтерв'ю у головного тренера збірної України С. Реброва, який поділився своїми очікуваннями від матчу.

Репортаж зі стадіону вели коментатори В. Волочай та В. Зверов. Їхня вступна частина була компактною, вмістивши найбільш важливі факти для розуміння важливості матчу та стартові склади команд. Аналіз після коментування першого тайму тривав 1 хвилину, після чого цю фазу продовжили у студії (15 хвилин перерви), доповнивши включенням зі стадіону з власними спостереженнями подій, які залишились поза кадром, репортерки А.Євдокименко.

Повернувшись до ефіру, коментатори під час аналізу після перерви згадали головні події першого тайму, простежили зміни у складах команд та поділилися очікуваннями від другого тайму.

Аналіз після матчу, як і після першого тайму, складався з двох частин. За декілька хвилин підсумки гри підбили коментатори, після чого протягом 45 хвилин ця фаза продовжувалася у студії, куди додалися нові експерти Є. Селезньов та Д. Бойко. Детальний аналіз було доповнено включеннями зі стадіону з інтерв'ю з головними тренерами та гравцями команд. Таким чином, вся трансляція тривала 180 хвилин, тобто вдвічі більше самої гри.

Отже, простеживши трансформацію трансляції футбольного матчу, ми побачили на прикладі матчу «Шахтар» – «Динамо» на каналі UPL.TV, як ресурси інтернет-телебачення дозволили розширити часові межі деяких її структурних елементів, як-от вступ, експозиція, аналіз першого тайму, післяматчевий аналіз, що до того були представлені дуже стисло. Завдяки цьому аудиторія отримала набагато якісніший контент з глибоким зануренням у контекст події, зокрема, футбольного матчу.

З огляду на відсутність ґрунтовних наукових розробок саме цього аспекту контентотворення спортивного дискурсу, вбачаємо перспективу подальших досліджень у контексті комплексного підходу та залучення більшої кількості фахівців до виробництва прямих трансляцій футбольних матчів, синтезу в одному медіапродукті жанрів репортажу, коментаря, інтерв'ю, дискусії тощо.

Список використаної літератури та джерел

1. Гарець В. Антологія футбольного телебачення: УТ-1 1990-х, Серія А на СТБ, «Мегаспорт», «Поверхность», «Футболи» проти «Плюсів». *Tribuna.com*. URL: <https://ua.tribuna.com/uk/blogs/voliatv/2987272/> (date of access: 09.05.2025).
2. Зражевська Н. Нові медіа і нові форми комунікації в медіакультурі. *UCU Repository* : *UCU Repository*. URL: <https://er.ucu.edu.ua/items/b3b72c92-3576-46bf-b206-3c8081b18c70> (дата звернення: 09.05.2025).
3. Купрій Т. Інтернет-телебачення: Переваги та особливості функціонування. *Молодий вчений*. 2023. С.18–21.
4. Шахтар – Динамо. *UPL.TV*. Запис матчу від 27.04.2025.
5. Ayodabo J.O. A Discourse analysis of selected football matches commentaries in the 2022 FIFA World Cup | International Journal of Humanities, Literature and Art Research. *Mediterranean Publications & Research Int'l*. URL: <https://mediterraneanpublications.com/mejhlr/article/view/355> (date of access: 09.05.2025).